

Albert Warso

"Kościołowi, który jest w Łodzi, powiedz...", Krzysztof Nykiel, Łódź 2010 : [recenzja]

Studia Theologica Varsaviensia 49/1, 245-249

2011

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Krzysztof Nykiel, *Kościółowi, który jest w Łodzi, powiedz...*, Łódź, Archidiecezjalne Wydawnictwo Łódzkie 2010, 200 ss.

W 2010 r. Archidiecezja Łódzka świętowała 90-lecie swego istnienia. Od trzydziestu lat posługę biskupią wypełnia w niej abp Władysław Ziółka – najpierw jako biskup pomocniczy, później biskup diecezjalny, arcybiskup archidiecezji łódzkiej i metropolita łódzki. Głównym treścią obecnym w jego biskupim nauczaniu poświęcona została publikacja pod znamienym tytułem „Kościółowi, który jest w Łodzi, powiedz...”.

Jej autorem jest ks. prał. Krzysztof Nykiel, kapłan archidiecezji łódzkiej, który święcenia kapłańskie otrzymał z rąk abp. W. Ziółka w 1990 r. Po krótkim okresie posługi duszpasterskiej dzisiejszy metropolita łódzki skierował go na studia specjalistyczne z zakresu prawa kanonicznego na Papieskim Uniwersytecie Gregoriańskim. Tam też uzyskał doktorat. Jeszcze w okresie studiów, w 1995 r., rozpoczął pracę w Papieskiej Radzie do Spraw Duszpasterstwa Służby Zdrowia, a od roku 2002 jest pracownikiem Kongregacji Nauki Wiary. Kard. Józef Glemp podkreślał, że ks. K. Nykiel „patrzy [...] na pracę swego Biskupa z takiego dystansu, z którego pełniej widać całość pracy i wysiłków Arcypasterza Kościoła łódzkiego” (s. 7). Autor na pierwszej stronie zamieszcza dedykację – książka ta jest jubileuszowym darem dla abp. W. Ziółka.

Zasadnicza część omawianej publikacji składa się z pięciu rozdziałów, wstępu i zakończenia. Całość poprzedzona jest „Słowem kardynała Józefa Glempa”, a dopełniona podziękowaniami autora i jego notą biograficzną. Każda z wymienionych części omawianej pozycji poprzedzona jest cytatem wprowadzającym i zdjęciem odnoszącym się tematycznie do jej treści.

W swym „Słowie” kard. J. Glemp – bliski przyjaciel metropolity łódzkiego – wspomina minione lata: okres studiów, doroczne spotkania w Wielki Czwartek i wreszcie okres wspólnie spełnianej posługi biskupiej. W zakończeniu kard. J. Glemp pisze: „W życiorysach tak doświadczonych ludzi można odkrywać znaki Opatrzności Bożej, która buduje rzeczywistość Kościoła Chrystusowego na tej ziemi, szczególnie polskiej ziemi” (s. 8).

We wstępie do omawianej publikacji ks. K. Nykiel odwołuje się do konsekracji biskupiej abp. W. Ziółka, a następnie przywołuje kolejne etapy jego biskupiej posługi. Tłumacząc tytuł swej publikacji, „Kościółowi, który jest w Łodzi, powiedz”, autor pisze: „Jest to nawiązanie do listów skierowanych do Kościołów z Księgi Apokalipsy św. Jana Apostoła (Ap 2-3), w której Pan zwraca się z prośbą do swoich sług – nazwanych, w tej ostatniej Księdze Nowego Testamentu – Aniołami, aby przypominali wiernym o Jego miłości

do nich, aby przekazywali im nie swoje słowa, ale słowa Boga, aby w «mocy Ducha» mówili to, «co mówi Duch do Kościołów» (s. 12).

W przygotowaniu tej pozycji autor umiejętnie zmierzył się z obfitym materiałem źródłowym. Jak sam podkreśla „należało dokonywać trudnych, aczkolwiek koniecznych wyborów. Były one niezbędne do przejrzystości tekstu i jego płynnej lektury. Z konieczności opuścić należało wiele wątków” (s. 14). Podstawowym źródłem prezentowanej pracy są więc listy pasterskie, komunikaty, odezwy, kazania, homilie, konferencje, przemówienia okolicznościowe i wypowiedzi abp. W. Ziółka. Teksty tych wystąpień autor wykorzystał w wersji opublikowanej w „Wiadomościach Archidiecezjalnych Łódzkich” (wcześniej ukazujących się pod tytułem „Wiadomości Diecezjalne Łódzkie”). Korzystał również z innych materiałów zawartych w tym piśmie archidiecezjalnym. Ks. K. Nykiel zaznacza, że umieszczone w pracy liczne cytaty, pochodzące z nauczania abp. W. Ziółka, mają na celu sprawić, by „głos Arcybiskupa Metropolity był ciągle żywy pośród nas, aby nadal zachęcał, dopingował, upominał i przypominał” o wielkości i miłości Boga (s. 14).

Pierwszy rozdział omawianej publikacji nosi tytuł „Zatroskany o powołanych i powołania”. Autor przypomina, że abp W. Ziółek wywodzi się z prezbiterium Kościoła łódzkiego. Znajomość rodzinnej archidiecezji stanowi bogactwo, które wykorzystuje on w biskupiej posłudze. Ks. K. Nykiel podkreśla troskę metropolity łódzkiego o nowe powołania kapłańskie. Przejawiała się ona na wszystkich etapach jego pasterskiego posługiwania. Autor zaznacza, że szczególne miejsce w sercu arcybiskupa zajmowało zawsze seminarium duchowne. Przedstawia następnie sposób, w jaki abp W. Ziółek postrzega funkcje przełożonych i formatorów w seminarium. Formacja seminaryjna wymaga określonych warunków zewnętrznych, stąd też nie zabrakło ukazania w niniejszej publikacji troski abp. W. Ziółka o obiekty seminaryjne. Prezentowana publikacja omawia również starania arcybiskupa o to, by cała archidiecezja dzieliła troskę o seminarium. Przedstawia także konkretne wskazania, jakie metropolita łódzki kierował do alumnów, przyjmujących święcenia kapłańskie, do wszystkich kapłanów i do osób życia konsekrowanego. Autor z bogactwa nauczania arcybiskupa łódzkiego wydobywa również wymiar jego troski o zmniejszającą się liczbę kandydatów do kapłaństwa i ukazuje konkretne wskazania, by jej przeciwdziałać. W tej części publikacji ukazane zostały również starania arcybiskupa, by powołani ukochali i czuli się odpowiedzialni za Kościół łódzki, w którym posługują.

Drugiej części swej książki ks. K. Nykiel nadał tytuł „Pochylający się z miłosierdziem”. Ukazuje w niej troskę abp. W. Ziółka o wszystkich potrzebujących pomocy. Wymienia więc podejmowane inicjatywy i starania mające na celu pomoc innym. Autor podkreśla, że lata biskupich rządów abp.

W. Ziółka w Łodzi przypadły na czas, w którym Kościół w Polsce otrzymał możliwość zinstytucjonalizowania swej działalności charytatywnej, ale z drugiej strony ten sam okres pokazał, jak wielkie są rozmiary ludzkich potrzeb. Ukazuje jednocześnie doniosłość tego wymiaru posługi arcybiskupa w środowisku łódzkim. Nie zabrakło w tej części pracy licznych odwołań do słów metropolity łódzkiego, który pełnienie uczynków miłosierdzia postrzega, jako odpowiedź człowieka na miłość Boga. Szczególną okazją do przypomnienia wiernym o potrzebie świadczenia uczynków miłosierdzia były kolejne Tygodnie Miłosierdzia. Ks. K. Nykiel trafnie podsumowuje tę część swej pracy wypowiedzią abp. W. Ziółka, który poleca, by „nie tylko stawiać diagnozy, ale przede wszystkim śpieszyć z konkretną pomocą najbiedniejszym” (s. 101).

W kolejnej, najkrótszej, części omawianej publikacji ukazane jest zatroskanie abp. W. Ziółka o nowe parafie i kościoły. Autor pisze, że metropolita łódzki nazywany jest „Budowniczym kościołów”. Minione trzydzieści lat stanowiły w Kościele łódzkim – podobnie jak w innych diecezjach – czas tworzenia licznych nowych parafii i budowy nowych kościołów. Komentarzem do zaistniałej sytuacji są przytoczone słowa abp. W. Ziółka: „Do 1989 r. Łódź była miastem o największym w Polsce niedoborze świątyni” (s. 105). Ks. K. Nykiel przedstawiając sprawę powstawania nowych kościołów i parafii dzieli lata rządów abp. W. Ziółka na dwa etapy: do przemian w 1989 r. i po nim. Podaje również konkretne dane liczbowe odnoszące się do tej tematyki. Odwołuje się także do licznych wypowiedzi abp. W. Ziółka na temat potrzeb budownictwa kościelnego i tworzenia nowych parafii, jak też wartości i roli parafii i kościołów w życiu lokalnych społeczności. Wśród wielu wypowiedzi arcybiskupa łódzkiego, cytowanych przez autora książki, warto przywołać następującą: „Jedno, co mogę dziś wyznać, to moje pragnienie, by pierwsza parafia, którą będzie mi dane powołać po wyniesieniu Jana Pawła II na ołtarze, była właśnie jemu dedykowana” (s. 111).

Czwarty rozdział swej książki ks. K. Nykiel zatytułował „W służbie rodzinie”. Ukazuje w nim zabiegi i inicjatywy podejmowane przez abp. W. Ziółka, by rodziny jego archidiecezji były „Kościółami domowymi”. Wiele z tych dzieł swe źródło znajduje w wizycie Jana Pawła II w Łodzi w 1987 r. Celebrowaną wówczas Mszę Świętą, podczas której liczna grupa dzieci przyjęła Pierwszą Komunię świętą, papież nazwał „świętem rodziny”. Autor podkreśla, że arcybiskup łódzki przychodził z pomocą rodzinom przeżywającym rozmaite problemy i trudności. Uważał on, że problemy rodzin trzeba rozwiązywać jak najszybciej. Ks. K. Nykiel przytacza również wypowiedzi metropolity, w których podkreśla on – wobec coraz bardziej śmiałej w dzisiejszym świecie kontestacji roli rodziny – doniosłość i potrzebę życia małżeńskiego

i rodzinnego. Arcybiskup, co podkreśla autor, odważnie występował również przeciwko zagrożeniom życia rodzinnego, by wspomnieć chociażby kwestię rozwodów, bezrobocia, przestępczości czy alkoholizmu. Autor przywołuje też konkretne wskazania, jakich arcybiskup udzielał rodzinom. Ukazał podkreślanie przez abp. W. Ziółka roli kobiety w rodzinie, odważne występowanie w obronie ludzkiego życia, jak również pasterskie wskazania odnoszące się do sprawy wychowania młodego pokolenia w rodzinie i w szkole.

Ostatnia część omawianej publikacji nosi tytuł: „Posługując służbie zdrowia”. Już w pierwszych zdaniach tego rozdziału autor podkreśla, że ten rys posługi biskupiej abp. W. Ziółka nie był tylko wynikiem pełnionych przez niego zadań w Papieskiej Radzie do Spraw Duszpasterstwa Służby Zdrowia czy w ramach struktur Konferencji Episkopatu Polski, ale wiązał się z jego troską o prawo i godność ludzkiego życia, jak też z wdzięcznością za posługę pracowników służby zdrowia podejmowaną wobec chorych i cierpiących. Ks. K. Nykiel przywołuje spotkania metropolity łódzkiego ze służbą zdrowia. Stanowiły one kolejne okazje do wymiany myśli, ale też pasterskiego nauczania. Ważne miejsce wśród tych okoliczności zajmowały doroczne Światowe Dni Chorych. Autor podkreśla, że arcybiskup wiele razy przypominał i uświadamiał pracownikom służby zdrowia godność i znaczenie ich powołania. Wskazywał jednocześnie na najwspanialszy wzór, jakim jest dla nich Jezus Chrystus. Zachęcał pracowników służby zdrowia do wytrwałej posługi dobrego Samarytanina, jak też do odważnej walki w dziele „cywilizacji życia”. Podkreślał również konieczność i wagę współpracy świata medycyny z Kościołem w trosce o zbawienie człowieka. Wszystkie te wymiary zostały bogato zilustrowane przez autora wypowiedziami metropolity łódzkiego. Ks. K. Nykiel zwraca też uwagę na aktualność nauczania abp. W. Ziółka, który odważnie i z troską podejmował niełatwy temat problemów moralnych i materialnych służby zdrowia, czy chociażby emigracji zarobkowej. Przedstawiona w niniejszej pracy troska arcybiskupa łódzkiego o służbę zdrowia wiąże się też ze staraniami, by w szpitalach obecne były kaplice, jak też by mogli posługiwać w nich kapelani. Ks. K. Nykiel, sam pracujący przed laty w Papieskiej Radzie do Spraw Służby Zdrowia, przywołuje również zaangażowanie metropolity łódzkiego w prace tej dykasterii. Owocowało ono między innymi wizytami kolejnych przewodniczących Papieskiej Rady w archidiecezji łódzkiej. Obok tego wymiaru posługi arcybiskupa, autor prezentuje również jego działalność, jako przewodniczącego Komisji Episkopatu Polski do Spraw Duszpasterstwa Służby Zdrowia.

W zakończeniu ks. K. Nykiel – odwołując się do tytułu swej publikacji – raz jeszcze podkreśla, że „Arcybiskup Władysław Ziółek nie ustaje w głoszeniu tego, «co mówi Duch do Kościoła, który jest w Łodzi»” (s. 193). Swoistą

„kłamrą” spinającą omawianą tu publikację ks. K. Nykiela są osoby następców św. Piotra. Autor we wstępie odwoływał się do Jana Pawła II, który dziesięcioletniego metropolity łódzkiego mianował trzydzieści lat temu biskupem, a potem kolejno powierzał mu nowe zadania. W zakończeniu przywołuje natomiast dwie wypowiedzi Benedykta XVI. Pierwsza pochodzi z telegramu na 25-lecie sakry biskupiej arcybiskupa, druga natomiast z telegramu na jego złoty jubileusz kapłaństwa. Wydaje się, że ks. K. Nykiel właśnie w tekstach Benedykta XVI odnalazł klucz do uwypuklenia najważniejszych wymiarów pasterskiej posługi metropolity łódzkiego. Dopowiada więc: „Wpisujemy dziś naszą wdzięczność w głos Ojca Świętego, który kieruje łodzią Piotrową” (s. 194).

Dopełnieniem publikacji jest zamieszczenie podziękowań, nota o autorze i spis treści. Podkreślić należy również rozbudowane przypisy we wszystkich rozdziałach. Ks. K. Nykiel zawarł w nich wiele treści, w tym także cytatów z wypowiedzi arcybiskupa łódzkiego. Autor pisał o przypisach: „Nie mają one bynajmniej «przerazić» Czytelnika, odwieść go od lektury tekstu, ale jedynie w minimalny sposób uświadomić, jak bogate jest życie tych, którzy autentycznie pragną służyć Bogu, jak wiele mogą uczynić i jak chętnie dzielą się swoją troską o dobro bliźniego z innymi” (s. 14).

Podkreślić należy również bardzo staranne wydanie omawianej tu pozycji. Jest ono dziełem Archidiecezjalnego Wydawnictwa Łódzkiego. Na pierwszej stronie okładki umieszczone jest zdjęcie abp. W. Ziółka, nauczającego przy ambonie. Doskonale współgra ono z tytułem publikacji. Wszystkie fotografie zamieszczone w książce pochodzą ze zbiorów Kurii Metropolitalnej Łódzkiej.

Praca ks. K. Nykiela jest niezmiernie ważna dla dziejów archidiecezji łódzkiej, gdyż obrazuje główne wątki pasterskiego nauczania pierwszego metropolity łódzkiego na przestrzeni minionych trzydziestu lat. Istotna jest również dla dziejów Kościoła w Polsce, gdyż stanowi wkład w udokumentowanie troski Kościoła polskiego o powołanych, o posługę miłosierdzia, o budownictwo sakralne, o rodziny i o środowisko służby zdrowia. Zebrane i bardzo bogato udokumentowane nauczanie jednego z pasterzy Kościoła, który przez trzydzieści lat – zgodnie ze swym biskupim zawołaniem – nauczał „w mocy Ducha”, stanowi obfity i wspaniały materiał, który może i powinien stać się inspiracją do konkretnych działań. Poprzez dokładne i sumienne udokumentowanie przez autora treści zawartych w książce, będzie ona również pomocą dla wszystkich prowadzących badania naukowe nad tymi wymiarami duszpasterskiej troski Kościoła w Polsce.

ks. Albert Warso